

Geschiedenis

Sinds ik de vaderlandse geschiedenis aan het herlezen ben, is mijn beeld van de mensheid er niet vrolijker op geworden. Wat ik krijg voorgeschoteld is een aaneenschakeling van zwakte en onvermogen. Gek eigenlijk, want wat ik me herinner van geschiedenis op school bestond die niet alleen uit ellende, ook uit heldendaden, overwinningen, en periodes van welvaart en vrede: de slag bij Heiligerlee, de Gouden Eeuw, Aletta Jacobs, het verzet in de oorlog. En hebben wij het inmiddels niet al heel lang heel goed gehad? Maar nu ik het hele verhaal achter elkaar lees, zie ik het dat uitzonderingen zijn, sporadische lichtpuntjes in een weinig rooskleurige werkelijkheid. Geschiedenis, zegt de Britse filosoof Burke, bestaat voor het grootste deel uit misères waar de wereld mee is opgezadeld, uit trots, eerzucht, hebzucht, wraak, genotzucht, opstandigheid, huichelarij, fanatisme en alle mogelijke ongebreidelde begeerten. Ik vrees dat hij gelijk heeft.

Als je de geschiedenis beschouwt als een doorlopend gesprek, dan is het er een dat voortdurend mislukt. Telkens loopt het vast, al wordt het noodgedwongen telkens ook weer aangezwengeld. Het verloopt chaotisch, ongecoördineerd, de deelnemers vechten elkaar de tent uit. Er is een onduidelijke, steeds wisselende agenda, ze ontzeggen elkaar het recht van spreken, vallen anderen bruusk in de rede of lopen plompverloren van de overlegtafel weg om iemand, buiten de officiële samenspraak om, met geweld een kopje kleiner te maken. Vervolgens schuiven ze toch weer aan om alsnog hun gelijk op te eisen, of hun deel van de buit. Het is bepaald geen verheffend gezicht.

En het roept allerlei vragen op. Hoe is het bijvoorbeeld mogelijk dat honderd jaar na de grote bloei van de 17^e eeuw, het volk in bittere armoede verkeerde? Amsterdam was een spookstad geworden. 'In de grachten dreven dode honden,' lees ik, 'in de haven lagen vaartuigen weg te rotten en het stadsbeeld werd bepaald door ingestorte panden, jeugdbendes en bedelaars. Van de welvaart uit de gouden eeuw was niet veel meer over.' Hoe kan dat? Ik lees: door bestuurlijke onenigheid, eigenbelang, godsdiensttwisten, de rigide handhaving van het statusverschil tussen 'heren' en 'volk'. Die hadden kennelijk groter

gewicht dan elk gemeenschappelijk belang. Ze legden ieder beleidsgesprek lam: het bewind bleef steken in patstellingen. Onbegrijpelijk.

En, ander voorbeeld, hoe is het mogelijk dat wij, in onze tijd, nog nooit een oorlog hebben meegemaakt, alleen vrede en voortdurend stijgende welvaart? Is het gesprek tussen de machthebbers zoveel effectiever geworden? Is er betere afstemming gekomen tussen bestuurders en volk, rijk en arm, machtigen en zwakken? Bestaat er dan toch zoiets als vooruitgang in beleid? Je zou het haast denken. Verbazingwekkend als je het huidige politieke gekrakeel bekijkt. Daar lees je het niet aan af.